

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Roma Sancta sive Benedicti XIII. Pontificis Maximi &
Eminentissimorum & Reverendissimorum S. R. E.
Cardinalium Viva Virtutum Imago Æri & literis in
perennaturam Virtutum memoriam incisa**

Conlin, Johann Rudolph

Augustæ Vindelicorum, Anno MDCCXXVI

VD18 10209328

No. XLII. Emericvs Csakivs Hungarus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72633](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72633)

EMERICVS CSAKIVS HUNGARUS.

Mericus tit. S. Eusebii Csakius Hungarus Archiepiscopus Colocensis natus est An. 1678. 28. Oct. ex Illustrissima Csakiorum Familiâ, quæ Gentis antiquitate, & rerum gestarum magnitudine, nulli in Apostolicâ Hungariâ Familiarum quidquam concedere videtur. Bonsino teste à Zabolcho Hunnorum Duce, qui A. 744. Istro superato, sedem in Hungariâ fixerat, ortum ducit. Sed brevi ex Hunnis evasere Hungariæ Apostoli. An. 1336. duo Germani Fratres ex Illustrissima Csakiorum Familiâ, verè nobile par fratrum, Beatorum catalogo inscribebantur. Ladislaus Csakius An. 1435. Transylvaniae Princeps erat. Joannes Hunniades ille Turcarum terror, & Christiani orbis propugnaculum longè fortissimum, qui Mahometis II. potentiam non semel fregit, ex Csakiorum aulâ egregius alumnus prodierat, ubi educatus in Herculeum robur excreverat. Georgius Csakius militiam Joannis Hunniadis secutus, super strata Muselmannonum cadavera gloriosus victor procubuerat. Nicolaus Csakius A. 1500. Cenadii Episcopus erat, quæ urbs non longè ab eo loco, ubi Tibiscus Marysum flumen excipit, sita est. Georgius Csakius cum immortalis nominis heroe Nicolao Serino A. 1566. Sigethum prodigiosa virtute adversus Solymanum Turcarum Tyrannum propugnabat. Solymanus obsidioni intermoriebatur, ejus morte vaferrimè à Vezirio occultatâ : & Christiani heroes, fortissima eruptione in hostem facta, ubi unus contra mille stabat, ad unum enecabantur omnes. Ladislaus Csakius Scepusiensis Comitatus (Zips) Dynasta supremus, An. 1649. Judex Regiæ Curia à Ferdinando III. denominabatur. Stephanus Csakius Eminentissimi nostri Purpurati gloriosissimus Parens, Augustissimæ Domui Austriacæ juratissimo studio addictus (ut illibatae in Reges fidei laude illustre est Csakiorum nomen) à Leopoldo Ferdinandi Filio eidem Regiæ Curiae Judex præesse jussus. Is A. 1675. multam operam posuerat, ut Hungariæ malecontentos Leopoldo conciliaret: ad eos in Transylvaniam profectus (quinque ibi coierant millia) hortabatur, desinerent par icidales gladios in patriæ viscera demergere; vel in victoriâ patriam succumbere: Cæsaris esse tantam æquitatem, Imperium tam dulce, ut nulla per Europam reliquam natio, quàm in Austriacâ dominatione clementius habeatur; si insanire pergerent, Hungarorum nomen sibi probrosum, exteris detestabile facturos. Nec inanis fuerat Csakii labor: redierant haud pauci, clarique imprimis nominis ductor Emericus Comes Balasius; odio, cædibusque Germanorum inter columnas factionis habitus. Dignus planè Stephanus Csakius erat, qui filium progigneret Emericum Csakium, à quo Purpuræ Honor in illustrissimam Familiam primò omnium inferebatur; immò tota Hungaria inde exultare visa, cum à Petro Pazmano, qui Cardinalis creatus An. 1623. suæ Nationis Purpuratum non vidisset. Enimverò Emericus Csakius S. R. E. Card. jam ab ipsis incunabulis perspicua futuræ Magnitudinis indicia exhibebat. Eum parentes, piissimum par conjugum, antequam in lucem oriretur, Deo consecraverant; nam diu improles religiosissima mater, votum conceperat, se eum, quem utero ferret infantem, Deo & Sacræ Religioni, ceu debitas primitias unice mancipaturam. Inde nec alio unquam, quàm religioso indutus habitu, conspiciebatur; sic à teneris pietati innutritus laboriosam Virtutem in naturam traxit; & quandoquidem suavissimis moribus & candidissima indole esset, ut literis unâ generosus animus imbueretur, Cassovium mittebatur, ubi in celeberrimo ejus Urbis Seminario admirandos in Studiis progressus faciebat, ita ut jam in adolescentiâ Sapientiam senilem exhiberet. Licet Mars Turcicus literis obstre-

obstre-

obstreperet, & Hungaria intestinis discissa motibus in ejus adolescentiam incideret, Mens tamen excelsa, & in Parnassi Vertice posita, adeoque nubibus superior, cum Abdolonymo quodam bellorum undique circumsonantium strepitus, quibus tota Europa concutiebatur, non audiebat. Florebat tunc magnis adversus Hungaros rebelles progressibus Illustrissimus Pater, cui fidissimo partium Architalasso Cæsar suas per Superiorem Hungariam copias regendas tradiderat, ut à malecontentorum insultibus immunem provinciam præstaret; cumque adeò Emericus Csakius Cassovii Musis vacaret, gloriosus pater, ne Palladis Alumnum inimicus Mars interturbaret, foris excubabat. E Seminario Cassoviensi ad Romanum Soc. J. Collegium Emericus Csakius properabat, quem utique iis Sapientiæ Magistris, fieri Maximum oportebat; certè quem hauserat prorsus eximium, pro Sacra Religione tuenda, iis authoribus zelum, inconcusso studio, in patriam redux, perpetuò conservavit, & neque ad aures quidem admittebat, quidquid alii, mediarum veluti partium homines, quod Sacræ Religioni adverteretur, obganniebant; usitatam videlicet sæcularibus cantilenam: velificandum esse qualibuscunque regnorum utilitatibus. Religionem Deo Cordi futuram. Alios Aphorismos in urbe orbis Domina, prudentissimus Csakius hauserat: Sacra Religione salva, inconcussam stare regnorum felicitatem; quoties Sacra hæc anchora moveretur, toties fluctuare simul Reipublicæ navem. Esse hæresin contumaciæ argumentum, dumque ex hominum mentibus sensim excutiat Dei jugum, detrectare atque excutere humana similiter Imperia; hinc multorum postea odia incurrebat Eminentissimus Csakius, illorum videlicet, à quibus vituperari, laudari instar erat. Contrà Orthodoxa Hungaria amplissimas statim præbendas Csakio offerebat. Nam postquam is Româ discessisset, propugnatis, & Innocentio XII. dedicatis ex Theologiâ mysticâ Theibus gloriosus, primò omnium Agriensis Ecclesia eum in Canonicum adoptavit: postea eximius ejus in animarum salute procuranda Zelus effecerat, ut Cassoviensis Ecclesiæ Pastorem, Vir Princeps & regendis populis natus, integro triennio agere vellet. Inde Abbatiam haud procul Waradino obtinuerat, quam à miraculoso curru nuncupant; nam inde currus, quò Divi Ladislai demortui Corpus ferebatur, nemine impellente, suapte Waradinum iverat; nec minùs Præfecturam Possoniensem, sumæ spei Dynasta obtinebat; in Bello Hungarico, quando malorum omnium incentore Ragoczio regnum miserè dilacerabatur, amicabile pacis sydus futurus erat, nisi suum planetam, iniquies Hungaria, Martem elegisset. Hoc egregio studio suo, Patriæ necessitatibus impenso, in oculis Austriæ pretiosus evadebat Emericus Csakius. Hinc Leopoldus I. Waradini Episcopatum in eum contulit. Eum Episcopatum à Sancto Ladislao Hungariæ rege fundatum constat, ubi etiam sacra ejus ossa hodiedum requiescunt. Josephus I. ad Archiepiscopalem sedem Colocensem tot suis, tot familiæ meritis præclarum Virum evocabat; is Episcopatus omnium primus erat, quem Divus Stephanus A. 1000. crexerat, quo quidem in folio ex Purpuratis Principibus Emericus Csakius primus sedit. Carolus VI. Sanctiori suo Consilio Virum expertissimum adlegit, & in arduis quibusve causis, Regni Hungariæ necessitates concernentibus Sobriis integerrimi Viri consiliis utitur. Sic tres ex Augustissima Domo Austriacâ Imperatores, Leopoldus, Josephus, & Carolus in unum Emericum, maximis quibusve muniis exornandum, conspirarunt; quæ ante eum felicitas, paucis obtigerit. Nec etiam Sacra Roma defuit, ut Sacræ Religionis in Apostolico regno assertorem strenuum ex condigno remuneraretur. Purpura restabat, quæ tantis meritis deberi visa. Pro ea sumò Viro impetrandâ, Augustissima Imperatrix Elisabetha Guelferbitana intercedebat; nunquam meliùs suas preces interponi rata, quam cum tam Illustre Ecclesiæ Sydus, in Purpureo Coelo collocatum vellet. Eo tempore victrices copias Cæsar per Hungariam exsplicabat; & à Divi Stephani temporibus usque, nullius quàm Caroli per Hungariam Majestas Augustior, aut ditio amplior visa. Belgrado, & Temes Waria è Turcarum manibus ereptis, claves ad cingulum

gulum nunc Austria portat, quibus Turciam sibi aperiat; hinc Romano Pontifici æquissimum visum, ut unde seges victoriarum accresceret, eò gloriæ bravium referretur. Ergo Emericum Csakium An. 1717. 12. Julii Cardinalem volebat, ut Hungariæ triumphis Purpuræ honorem, Hungaro collatum homini, superadderet. Rem Poeta quispiam his versibus complectebatur.

1. Cur Emerice rubes, cur verno tempore Csaki?

Arva, nemisque virent. Cur Emerice rubes?

2. Nescis? præteritis gramen depinxerat Annus,
Terræque Turcarum rubra cruore fuit.

3. Summi Pontificis rubor hic penetraverat Aulam,

Et subito Præsul Candidus erubuit.

4. Hunc Augusta Viro Victoria parta cruorem
Excutit, & virtus Principis Eugeni.

Causam uberius expresserat Clemens XI. cum in Sacro pectore reservatum 1. Octobris memorati Anni 1717. promulgaret. Ejus ad S. R. E. Card. verba ea fuere. *Venerabiles Fratres. Ut Hungaricis victoriis plenior hac die letitiæ cumulus addatur, ad gloriam Omnipotentis Dei, Sanctæque Rom. Ecclesiæ Utilitatem ac decus palam hodiè evulgare ac declarare intendimus illum Cardinalem, quem in Consistorio Secretorio die 12. præteriti Mensis Jul. habito creavimus, & in pectore reservavimus, videlicet Venerabilem Fratrem Emericum Csakii Archiepiscopum Colocensem; congruum enim ac valde opportunum existimamus, hoc tempore Hungaricum præfulem, non tan generis claritate quam virtutibus præstantem, amplissimo Ordini Vestro adscribere, ut tam ipse, quam alii illius Apostolici Regni Episcopi ad agrum sibi creditum excolendum nunc maximè alacriores reddantur, cum Messis amplior majorem operariorum sedulitatem exquirat: ipsūque Regnum speciali quodam jure huic sanctæ sedi additum, quippe quod ei jam dudum à S. Stephano Rege oblatum fuerat, novo hoc & præclaro Pontificiæ largitatis argumento letari valeat.* A. 1718. rubeum biretum, ab Abbate Maffejo allatum, Sacrato Vertici Cæsaris manus imposuit; Tam apposita oratione Emericus grates habebat, ut simul ostenderet, se Apostolicæ sedi ad sanguinis usque profusionem, quam Sacra Purpura denotaret, devotum, & Augustissimæ Austriacæ Genti, avita Csakiorum fide, quoad Spiritum traheret, addictissimum. An. 1719. Comitum Virmontium, Cæsaris ad Aulam Turcicam Pleni potentiarium, cum secundo Danubio Constantinopolin properaret, omni honorum significatione Coloczæ excipiebat, sincerissimo gaudio gaudere visus, quod Pace Passaro Wiciensi, cujus Virmontius interpres extiterat, Belgradum Hungariæ propugnaculum longè fortissimum Coeli favore, Cæsaris fortuna, & invictâ Eugeni virtute è Turcarum manibus ereptum fuisset: illud, inquam, Belgradum, quod A. 1453. Joannes Hunniades belli fulmen (quem apud Csakios educatum diximus) adversus centum & quinque Turcarum millia, & pene infinitum navium numerum, Joanne Capistrano præfidiarium militem animante, fortissimè propugnaverat, frendente licet & ringente Mahomete II. XL. Turcarum millibus amissis. A. 1719. Agriam venienti Emerico, loci Episcopus Gabriel Erdodus obviam processit: tres Hungarorum equestres turmæ, festâ scloporum salutatione venientem excipiebant. Erant illi omnes tygydum pelibus & Leopardorum ad horrorem venusti. Cives inter, ex utroque latere, quâ iacendum erat, in armis stantes, ad Episcopalem Aulam devehebatur; ubi decentissimâ Pompâ exceptus, & opiparam habitus fuerat. Verum nunquam magis gaudere Csakius visus, quàm cum A. 1719. Dominicum Corpus tantâ undequaque affluentium Hungarorum multitudine circumferret, ut Illustrior Pompâ à Divi Stephani temporibus in Hungariâ non visus videatur. Videbat Hungariam fertilissimum agrum esse, ubi extirpatis Sterilibus herbis, Almæ Religioni ampla messis succresceret. Ut Ipse hunc Agrum magis magisque plantaret & rigaret, eodem adhuc An. 8. Sept. Leustovii ab Emerico Pangrazio Episcopo Pharensi, eodémque Præposito Scepusii, assistentibus unâ Stephano Gørgesio, Præposito sancti Gabrielis de Gabore, & Ecclesiæ Waradinnensis summo Custode, nec non Jacobo Marskoveskio & Joanne Pelezo, omnibus Infulatis Abbatibus, ad majorem Dei Gloriam, & S. R. E. incrementum, prout indubie speratur, initiabatur. Mense Nov. Cassovium ibat, ubi campanam quadraginta centipondiorum, è turri Ecclesiæ Patrum Soc. J. suspendendam, in honorem Divi Donati consecrabat: Vespere ad Seminarium se conferbat Augustâ suâ præsentia locum beaturus, ex quo ipse (suo videlicet Parnasso) sub egregiis scientiarum M. giltris, tantus Apollo prodisset. An. 1721. post Clementis XI. è vivis excessum Romam, Electioni interfuturus, properabat, Secum unâ in Principem Urbem Nepotem Csakium adducebat, ut Romanam oculis hauriret magnificentiam, animò imbiberet virtutes. Neoeleus Pontifex Innocentius XIII. Hominem Hungarum, in quò tot decora inveniret, singulariter distinguebat, nulla in eum, quandiu Romæ esset, Paterni Amoris significatione omiſſa. Antequam Hungariam repeteret, quò eum regni necessitates evocabant, in tuâ S. Eusebii Ecclesiâ, quam Patres Bernardini tenent, possessionem capiebat, Bernardum imitatus ipsemet, utpote qui verbis non nisi mel ferre didicisset. In Generalibus Regni Comitibus, post ejus reditum Possionii celebratis, tam prompto in Augustissimam Domum animo omnes ferebantur, ut cum Germanus Cæsar Hungarum cum Hungaris ageret, Germanizare Hungaros cum Cæsare credidisset, Tanta illis Augustissimi Nominis, tot per Hungariam triumphis adversus Turcas nobilitati, Reverentia existit! Enimverò Carolo VI. in Hungariæ solio sedente, Geise, Stephani & Ladislai Apostolico regno nunquam deerunt; neque etiam Adelberti (Hungariæ Converterores erant) deesse videbantur, quamdiu Eminentissimo Purpurato Emerico Csakio simillimi ad Ecclesiæ Clavum Antiquitates, à Sapiencia & Religione commendatissimi, sedebunt.